

TAKÁCS RICHÁRD

A nyugat-európai fegyverzet egyes elemei a 10-11. századi Kárpát-medencében.

A honfoglalást követő évtizedekben megkezdődött a magyarság lassú integrációja a nyugat-európai kultúrkörbe. Ennek számos összetevője (társadalmi átalakulások, vallásváltás stb.) közül a nyugati típusú fegyverzet néhány elemére térek ki előadásomban.

Bemutatom az újonnan megjelenő kétélű kardot és kitérek a szablya-kard fegyverváltás kérdéskörére is. Szót ejtek a sokkal kisebb számban előkerülő nyéltámaszos baltákra és a szárnyas lándzsákra. A fegyvertípusok rövid, általános, bemutatása után kitérek a fegyverek kárpát-medencei, azon belül is elsősorban Észak-Pest megyei, elterjedésére.

A régészeti leletanyag bemutatása mellett kitérek az értelmezésük során felmerült kérdésekre és történeti háttérre. A 10. század középső harmadának a végén megjelennek a nyugat-európai fegyverek, amik fokozatosan háttérbe szorítják, majd lassan felváltják a korábbi időszakra jellemző fegyvertípusokat. A fegyverváltás, eltérően például a megtéréshez, egy viszonylag rövid, gyorsabb folyamat volt, amely alig három évtized leforgása alatt lezajlott. Ez a folyamat leginkább a sírokon keresztül figyelhető meg legjobban. A 10. század első felében gyakori szablya lassan átadja a helyét a kétélű kardnak és a reflexij is eltűnik mind az írott forrásokból, mind a régészeti leletanyagból.

TAKÁCS GERGELY

A kidei református magyarság tánc kultúrájának változásvizsgálata. Egy kutatótábor tanulságai

Kide falu Kolozsvártól mintegy 30 kilométerre északnyugatra, a Szamosháti dombságon, a Borsa-patak völgyében, három néprajzi -Mezőség, Kalotaszeg és Szilágyság- tájegység határán helyezkedik el. A település tánc hagyománya meglehetősen érdekesen tevődik össze a már említett három tájegység tánc kultúrájának jellegzetes elemeiből. Kutatásaink során igyekeztünk felderíteni a határterületre vonatkozó etnokulturális kölcsönhatásokat, amelyek (át)alakították Kide társadalmát. Fontos kiemelni a református egyház szerepét és kapcsolatait a faluban jelen lévő többi felekezettel, illetve a környező települések eltérő, vagy azonos vallású lakosságával. A tánc mint kulturális jelenség és társadalmi gyakorlat egy olyan nézőpontot képvisel, mely az élet majdnem minden területével kapcsolatban áll, és keresztmetszetet adhat a falu- és regionális közösségek szociokulturális viszonyairól.

TÓTH ÁDÁM

Az A vonásszintű altruizmus evolúciós hagyatéka - segítségnyújtás az empátiás érzelemdetektálás és az averzív személyiségjegyek tükrében

Célunk az volt, hogy rendszerezzük az altruizmussal kapcsolatos eddigi eredményeket, valamint, hogy állást foglaljunk a témát övező vitákban és adatokkal támasszuk alá az „altruista személyiség” koncepcióját. Habár ezt a szintű önzetlenséget rendkívül szituatívnak és szociálisan befolyásolt jelenségnek tartják, igyekeztünk kivonni a környezeti hatásokat, és a hangsúlyt az intraperszonális és evolúciós okokra helyezni. Az árnyaltabb eredmények érdekében számos eszközt használtunk, melyek a személyiség sok aspektusát mérték, így személyiségvonásokat, empátiás készséget és azok hiányát, szemből történő érzelemfelismerést és az étellel való elégedettséget. A mintánk 49 egészséges egyetemi hallgatóból állt, akik átlag életkora 20,78 ($SD = 1,61$). Az eredményekből arra következtethetünk, hogy bizonyos személyiségvonások összefüggésben állnak azzal, hogy

valaki élete során milyen gyakorisággal hajtott végre altruista viselkedést. A segítő viselkedés azonban nem áll összefüggésben a tapasztalatra való nyitottsággal, szenzoros élménykereséssel, érzelmi stabilitással, valamint a szakma kiválasztásával sem. Az eredmények azt mutatják, hogy feltehetőleg azok, akik többet segítenek, összességében elégedettebbek az életükkel. Nem találtunk összefüggést az érzelmek szemből történő olvasása és az altruizmus között, azonban a mások perspektíváját felvevő és empátiás törődéssel bíró személyek hajlamosak többet segíteni, ami az altruista viselkedés vonásszintű kognitív és affektív szintjeit is feltételezheti. Míg a nárcizmus és a pszichopátia nem áll összefüggésben az önzetlenséggel, addig a machiavellizmus igen – ez az eredmény azonban az egészséges minta tekintetében megkérdőjelezhető. Összességében azt feltételezzük tehát, hogy ezek a személyiségvonások evolúciós szempontból adaptívak, így az altruizmus meg nem magyarázott jelenségei ellenére is lehet alapja a tisztán altruista embereknek.

TÓTH BALÁZS

A gazdasági növekedés kulcsa

Előadásomban olyan kérdésekre igyekszem választ találni, amely igen sok embert foglalkoztat napjainkban is. Sokak elgondolkodtak már azon, hogy miért gazdagabb az egyik állam a másiknál, illetve, hogy mi az oka annak, hogy az egyes országok más-más ütemben fejlődnek. Ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban számos elméletet alkottak meg, melyeknek jelentős része téves. Ezek cáfolásával, illetve több példa segítségével szeretném bemutatni, hogy valójában melyek azok a tényezők amelyek a hosszú távú gazdasági fejlődést befolyásolják.

TÓTH LILIÁNA

Egy új, élesztőellenes, ciszteingazdag fehérje izolálása és jellemzése *Neosartorya fischeri* NRRL 181-ből (Isolation and characterization of a novel cysteine-rich, anti-yeast protein from *Neosartorya fischeri* NRRL 181)

Az 1990-es évek második felétől számos extracelluláris, ciszteingazdag, antifungális proteint izoláltak és jellemeztek fonalas Ascomycotákból. Ezen fehérjecsoport legfőbb tulajdonságai az alacsony molekulatömeg, a nagy mennyiségben előforduló lizinnek és argininnek köszönhető bázikus jelleg és 6-8 cisztein molekula jelenléte, ami 3-4 intramolekuláris diszulfid-hidat kialakítva magas stabilitást biztosít a fehérjéknek a proteázok által okozott degradációval és magas hőmérséklettel szemben, továbbá széles pH tartományon belül. Ezek a proteinek antifungális hatással rendelkeznek különböző opportunistá humán-, állati, növényi és élelmiszer-eredetű patogén fonalas gombával szemben. Élesztőellenes hatást azonban csak néhány fehérje esetében írtak le (pl: *Aspergillus niger* antifungális protein), viszonylag magas koncentrációnál. Mindezek következtében a cisztein-gazdag fehérjék gombaellenes gyógyszerek és növényvédő szerek alapjául szolgálhatnak és biztonságosan alkalmazható megoldást jelenthetnek a gombák által okozott fertőzésekkel szemben.

Doktori munkám során egy új, élesztőellenes, ciszteingazdag fehérjét izoláltunk (*Neosartorya fischeri* antifungális protein 2 (NFAP2)) a *Neosartorya fischerii* NRRL 181 törzs fermentlevéből. További vizsgálatokkal meghatároztuk a fehérje főbb tulajdonságait és antifungális hatásvizsgálatot végeztünk több élesztőgombával szemben.

Az általunk vizsgált NFAP2 bővítette az élesztőellenes, ciszteingazdag, antifungális proteinekkel kapcsolatos ismereteinket, azonban hatásmechanizmusának és biológiai szerepének megismeréséhez még további vizsgálatok szükségesek.